



Forum samenleving

RIB 25 087 ethos telling

Kwetsbare mensen met mentale problemen en schulden komen vaker op straat terecht, wat doen we preventief hieraan om dit te voorkomen?

Landelijk neemt ook het aantal verwarde personen op straat toe, enerzijds door te weinig beschikbare adequate woonruimtes, wat doen we hier aan binnen Haaglanden?

Vooraf mensen uit Polen en Bulgarije raken dakloos nadat ze zonder werk zijn komen te zitten. Hoe gaan we deze groep extra begeleiden via Barka en het aanspreken van de werkgevers?

Moeten we inzet kader van de rechten van het kind, geen andere acties opstarten om dit aantal naar beneden te brengen?

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat vrouwen die onbewust zwanger zijn binnen deze doelgroep, bijvoorbeeld mee doen aan de interventie: nu niet zwanger?

Het aantal minder van 60 is best hoog, maar volgens mij zitten hier de Oekraïense kinderen ook bij die in Rijswijk worden opgevangen?

Is dat niet raar zij zijn bij binnenkomst in Nederland nooit dakloos en worden toch altijd opgevangen door de gemeente?

Moeten we daarom geen andere acties ondernemen voor deze groep?

Door de gemeente Den Haag als centrum gemeente, werd er al wel een overzicht van het totaal aantal thuis en daklozen. Is er via deze cijfers een trend te zien? En geeft deze Ethos telling een veel hoger of lager beeld dan waar we altijd van uitgingen?

1. Kwetsbare mensen met mentale problemen en schulden komen vaker op straat terecht, wat doen we preventief hieraan om dit te voorkomen?

In Rijswijk zetten wij in op een sluitende preventieketen met verschillende gespecialiseerde lagen om te voorkomen dat kwetsbare inwoners op straat terechtkomen:

- **Vroeg-eropaf:** Bij signalen van betalingsachterstanden van woningcorporaties of energieleveranciers legt dit team ongevraagd huisbezoeken af om schulden vroegtijdig aan te pakken en onder andere huisuitzettingen te voorkomen.
- **Steunpunt Rijswijk:** Dit is de brede toegang van de gemeente waar veel signalen binnenkomen. Hier is korte begeleiding mogelijk. Binnen het Steunpunt werken twee **signaalgestuurde medewerkers** die specifiek lopen op zorgelijke signalen; zij inventariseren de situatie, doen aan crisisbeheersing en leiden toe naar passende zorg.
- **Bemoeizorg:** Voor inwoners die (nog) niet openstaan voor hulp maar deze wel dringend nodig hebben, heeft de gemeente bemoeizorg belegd bij gespecialiseerde zorgaanbieders. Inwoners kunnen hier worden aangemeld via het meldpunt van de GGD, maar ook rechtstreeks door het Steunpunt of de signaalgestuurde medewerkers.
- **Doorontwikkeling toegang:** Momenteel versterken we de samenwerking tussen het Steunpunt, de Wmo en een zorgaanbieder die gespecialiseerd is in de maatschappelijke opvang. Dit zorgt voor een directe en deskundige route voor inwoners die dreigend of net dakloos zijn.

Zo borgen we dat we signalen vroeg opvangen (Vroeg-eropaf/Steunpunt) en indien nodig direct specialistische hulp inschakelen (Bemoeizorg/MO-specialist).

2. Landelijk neemt ook het aantal verwarde personen op straat toe, enerzijds door te weinig beschikbare adequate woonruimtes, wat doen we hier aan binnen Haaglanden

De aanpak van verward gedrag op straat pakken we gericht aan door zorg en wonen lokaal en regionaal te verbinden:

- **Gespecialiseerde bemoeizorg:** Binnen onze bemoeizorgketen werken we nauw samen met aanbieders die gespecialiseerd zijn in de GGZ en verslavingszorg. Deze experts richten zich specifiek op inwoners die de zorg mijden, maar door hun verwarde gedrag wel een gevaar vormen voor zichzelf of hun omgeving
- **Housing First in Rijswijk:** Voor de complexe doelgroep die niet in de reguliere opvang past, werken we volgens het bewezen 'Housing First'-principe: eerst een stabiele woning en van daaruit intensieve begeleiding op maat. Hoewel dit principe al langer regionaal vanuit Den Haag wordt georganiseerd, nemen wij als regiogemeente sinds 2025 onze eigen verantwoordelijkheid door dit lokaal in te vullen.
Dit past in de H5-regiovisie en het nieuwe uitvoeringsprogramma dat binnenkort naar uw raad komt. We maken deze omslag van opvang naar wonen in Rijswijk

concreet; we zijn vorig jaar gestart met drie convenantwoningen specifiek voor deze doelgroep en zetten deze lijn in 2026 voort. Tegelijkertijd monitoren we via de regiorapportage scherp de wachtlijsten voor 'Wonen Intensief', zodat we precies weten waar de knelpunten in de doorstroom zitten en we als regio tijdig kunnen bijsturen

- **Regionaal uitvoeringsprogramma:** In H5-verband (de vijf regiogemeenten) is een gezamenlijk uitvoeringsprogramma opgesteld waarin deze doelgroep een centrale plek heeft. Dit programma, met concrete acties om de omslag van opvang naar wonen te maken, komt binnenkort ter informatie naar uw raad.
3. Vooral mensen uit Polen en Bulgarije raken dakloos nadat ze zonder werk zijn komen te zitten. Hoe gaan we deze groep extra begeleiden via Barka en het aanspreken van de werkgevers?

De problematiek van dakloosheid onder EU-arbeidsmigranten is complex en vraagt om een specifieke, grensoverschrijdende aanpak. Uit de recente regionale analyse blijkt dat 33% van de mensen die in de openbare ruimte verblijven (166 personen) uit Midden- en Oost-Europa komt. Wij pakken dit als volgt aan:

- **Gespecialiseerde opvang en begeleiding (Barka):** Sinds juni 2024 is in Den Haag een specifieke opvang voor EU-arbeidsmigranten geopend, waar het Leger des Heils en stichting Barka intensief samenwerken. Barka zet mobiele teams in die mensen in hun eigen taal benaderen. Hun focus ligt op het 'Reconnection'-programma: herstel van werk en huisvesting in Nederland óf ondersteuning bij vrijwillige terugkeer naar het thuisland als perspectief hier ontbreekt.
- **Aanspreken van werkgevers en aanpak misstanden (Pandbrigade):** Om malafide praktijken van werkgevers en verhuurders tegen te gaan, hebben wij in 2024 de **Rijswijkse Pandbrigade** opgericht. De brigade spoort actief misstanden op, zoals illegale kamerverhuur en gevaarlijke woonomstandigheden. Door streng te handhaven op veiligheid en bewoning, pakken we de kern aan van situaties waarin arbeidsmigranten na ontslag direct op straat belanden.

Kortom: wij zetten in op een combinatie van mensgerichte zorg in de eigen taal en een harde aanpak van malafide huisvesting en werkgeverschap.

4. Moeten we inzet kader van de rechten van het kind, geen andere acties opstarten om dit aantal naar beneden te brengen?

Het college hecht groot belang aan het waarborgen van de rechten en de veiligheid van het kind. Onze inzet is er altijd op gericht dat elk kind een veilig dak boven het hoofd heeft. De resultaten van de ETHOS-telling vragen om een zorgvuldige duiding:

- **Geen kind op straat:** In de regio Haaglanden hanteren wij het strikte principe 'geen kind op straat'. Dit wordt in Rijswijk volledig nageleefd: er leven op dit moment geen minderjarige kinderen op straat.
- **Duiding van de cijfers (60 kinderen):** Hoewel de telling 60 kinderen in Rijswijk registreert, hebben al deze kinderen een dak boven hun hoofd. Het grootste deel

verblijft in de regionale hotelopvang in Rijswijk. Wij faciliteren deze opvang voor de gehele regio om te voorkomen dat gezinnen buiten de boot vallen. Andere kinderen verblijven bij familie of vrienden (verborgen thuisloosheid). Hoewel dit niet ideaal is, hebben zij een dak boven hun hoofd.

- **Van opvang naar wonen:** Onze acties zijn erop gericht om de verblijfsduur in tijdelijke voorzieningen zoals hotels zo kort mogelijk te houden. De transitie van 'opvang naar wonen' staat centraal in het komende uitvoeringsprogramma Maatschappelijke Opvang. Hierin zetten we in op versnelling van de doorstroom naar structurele, betaalbare woonruimte voor gezinnen.

Hiermee borgen we dat we niet alleen voldoen aan de acute zorgplicht, maar ook werken aan het duurzame recht van elk kind op een stabiele eigen woonplek.

5. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat vrouwen die onbewust zwanger zijn binnen deze doelgroep, bijvoorbeeld mee doen aan de interventie: nu niet zwanger?

Het programma Nu Niet Zwanger (NNZ) is een preventieve interventie. Het richt zich op het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen door het gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie tijdig aan te gaan. Het vindt dus plaats **vóór** een eventuele zwangerschap.

- **Urgentie vanuit de ETHOS-telling:** Uit de regionale analyse van de ETHOS-telling blijkt dat er op het moment van de telling 18 zwangere vrouwen in een dak- of thuisloze situatie verkeerden in de regio Haaglanden. Dit onderstreept het belang van preventieve gesprekken: een stabiele woonsituatie is immers een belangrijke voorwaarde voor een kansrijke start voor zowel ouder als kind.
- **Trainen van professionals:** Wij borgen het bereik van deze kwetsbare doelgroep door niet de inwoners direct, maar de professionals te trainen. Medewerkers in de maatschappelijke opvang, de GGZ en schuldhulpverlening die al een vertrouwensband hebben met de cliënt, krijgen de juiste tools om dit gevoelige gesprek op een laagdrempelige en respectvolle manier te voeren.
- **Bestaande zwangerschappen:** Indien een vrouw binnen deze doelgroep al zwanger is, valt zij buiten de preventieve interventie van NNZ. In die gevallen wordt zij door de betrokken professionals direct toegeleid naar passende medische en sociale zorg om de noodzakelijke ondersteuning tijdens de zwangerschap te waarborgen.

Door de inzet van NNZ vergroten we de kans dat inwoners in een kwetsbare positie met de juiste informatie zelf een bewuste keuze kunnen maken over hun kinderwens op dat moment.

6. Het aantal minder van 60 is best hoog, maar volgens mij zitten hier de Oekraïense kinderen ook bij die in Rijswijk worden opgevangen?
Is dat niet raar zij zijn bij binnenkomst in Nederland nooit dakloos en worden toch altijd opgevangen door de gemeente?
Moeten we daarom geen ander acties ondernemen voor deze groep?

De aanname dat de 60 getelde kinderen in de ETHOS-telling (deels) Oekraïense vluchtelingen zijn, is feitelijk onjuist.

- ***Gescheiden groepen:*** Oekraïense vluchtelingen die door de gemeente Rijswijk worden opgevangen, vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming en de Landelijke Opvanglocatie (LOD). Zij zijn om die reden niet meegenomen in de resultaten van de ETHOS-telling. De telling richt zich specifiek op de (verborgen) dak- en thuisloosheid binnen de reguliere maatschappelijke opvang en het sociale domein.
- ***Andere registratie:*** Hoewel Oekraïense gezinnen veelal in Rijswijk in hetzelfde hotel verblijven als gezinnen uit de maatschappelijke opvang, worden zij via verschillende systemen geregistreerd en ondersteund. De ETHOS-telling betreft dus een andere doelgroep dan de vluchtelingen uit Oekraïne.
- ***Geen aanvullende acties vanuit dit kader:*** Omdat deze groep niet tot de 154 getelde personen behoort, is de ETHOS-telling geen aanleiding voor nieuwe acties voor deze groep. Voor Oekraïense vluchtelingen lopen al specifieke lokale en landelijke programma's voor opvang, zorg en participatie.

Hiermee borgen we dat de schaarse middelen voor de aanpak van dakloosheid specifiek worden ingezet voor de doelgroep die in deze telling naar voren is gekomen.

7. Door de gemeente Den Haag als centrum gemeente, werd er al wel een overzicht van het totaal aantal thuis en daklozen. Is er via deze cijfers een trend te zien? En geeft deze Ethos telling een veel hoger of lager beeld dan waar we altijd van uitgingen?

Om een zuiver beeld te krijgen van de trend, moeten we kijken naar de cijfers voor de gehele regio. De ETHOS-telling laat namelijk zien dat het probleem veel groter is dan de officiële loketcijfers tot nu toe deden vermoeden.

- ***Regionale trend (Het eerlijke vergelijk):*** Als we kijken naar de gehele regio Haaglanden, zagen we in 2024 via de traditionele weg (meldingen bij het daklozenloket) in totaal 3.254 personen. De ETHOS-telling laat echter zien dat de werkelijke groep in onze regio ruim 7.200 personen groot is.
- ***Verborgen dakloosheid:*** Dit enorme verschil (ruim een verdubbeling) komt doordat de ETHOS-methodiek voor het eerst de 'verborgen' groep in kaart brengt. Dit zijn mensen die niet in de officiële cijfers van het loket staan, omdat zij bijvoorbeeld bij vrienden op de bank slapen of in tijdelijke verblijven (zoals vakantieparken of garages) wonen.
- ***Duiding Rijswijkse cijfers:*** De 72 meldingen in 2024 betroffen specifiek inwoners met een Rijswijkse achtergrond die hulp zochten. Het getal van 154 personen uit de ETHOS-telling is een momentopname van wie er op 8 april feitelijk in Rijswijk verbleef. Hierin zijn ook de 53 volwassenen (en hun kinderen) meegeteld die vanuit de regio in de Rijswijkse hotelopvang verblijven. Een directe

vergelijking tussen deze twee getallen (72 vs 154) is dus niet zuiver, maar de regionale trend bevestigt wel de enorme druk op de keten.

- **Ondergrens:** Het regionale cijfer van 7.201 personen moet bovendien worden gezien als een ondergrens. Omdat niet alle maatschappelijke partijen of locaties (zoals alle campings of vakantieparken) op de peildatum gegevens konden aanleveren, is de werkelijke omvang vermoedelijk nog groter.

Conclusie: De cijfers bevestigen de trend die wij in de RIB van oktober 2024 al signaleerden. De ETHOS-telling laat ons nu voor het eerst de werkelijke omvang van de opgave in de regio zien, wat de noodzaak voor de transitie van 'opvang naar wonen' alleen maar onderstreept.